Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

zo 7. novembra 2024 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Smernica 2004/80/ES – Článok 12 ods. 2 – Vnútroštátne systémy odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov – Trestný čin zabitia – Odškodnenie blízkych rodinných príslušníkov zosnulej osoby – Pojem ‚obete' – Systém ‚stupňovitého' odškodnenia podľa dedičského poradia – Vnútroštátna právna úprava vylučujúca vyplatenie odškodnenia ostatným rodinným príslušníkom zosnulej osoby, ak sú pozostalými deti a manžel alebo manželka – Rodičia a súrodenci zosnulej osoby – ‚Spravodlivé a primerané' odškodnenie"

Vo veci C-126/23 [Burdene] [1],

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunale Ordinario di Venezia (Všeobecný súd Benátky, Taliansko) z 15. februára 2023 a doručený Súdnemu dvoru 2. marca 2023, ktorý súvisí s konaním:

UD,

QO,

VU,

LO,

CA

proti

Presidenza del Consiglio dei ministri,

Ministero dell'Interno,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda štvrtej komory I. Jarukaitis, vykonávajúci funkciu predsedu piatej komory, sudcovia D. Gratsias a E. Regan (spravodajca),

generálny advokát: J. Richard de la Tour,

* Jazyk konania: taliančina.

[1] Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

tajomník: C. Di Bella, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 21. februára 2024,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– QO a UD, v zastúpení: G. Sicchiero, avvocato,

– LO a VU, v zastúpení: M. G. Bergamo, F. Sicchiero a G. Sicchiero, avvocati,

– CA, v zastúpení: E. Pertile a G. Sicchiero, avvocati,

– talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci: E. De Bonis, S. Fiorentino a G. Palatiello, avvocati dello Stato,

– Európska komisia, v zastúpení: E. Montaguti a M. S. Noë, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 8. mája 2024,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 12 ods. 2 smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o odškodňovaní obetí trestných činov (Ú. v. EÚ L 261, 2004, s. 15; Mim. vyd. 19/007, s. 65), ako aj článkov 20 a 21, článku 33 ods. 1 a článku 47 Charty základných práv Európskej únie.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi rodičmi, sestrou a deťmi obete zabitia na jednej strane a Presidenza del Consiglio dei Ministri (predsedníctvo Rady ministrov, Taliansko) a Ministero dell'Interno (Ministerstvo vnútra, Taliansko) na druhej strane vo veci odškodnenia ujmy, ktorá im bola spôsobená páchateľom tohto zabitia, zo strany talianskeho štátu vzhľadom na platobnú neschopnosť tohto páchateľa.

Právny rámec

Právo Únie

Rámcové rozhodnutie 2001/220/SVV

3 Podľa článku 1 rámcového rozhodnutia Rady z 15. marca 2001 o postavení obetí v trestnom konaní (Ú. v. ES L 82, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 72) s názvom „Definície“:

„Na účely tohto rámcového rozhodnutia:

a) ‚obeť‘ je fyzická osoba, ktorá utrpela ujmu, vrátane fyzického a psychického poškodenia, emocionálneho utrpenia, ekonomickej straty, priamo spôsobenú konaním alebo nekonaním, ktoré je porušením trestného práva členských štátov.

…“

Smernica 2004/80

4 Odôvodnenia 5 a 10 smernice 2004/80 znejú takto:

„(5) 15. marca 2001 prijala Rada rámcovú smernicu 2001/220/SVV… Toto rozhodnutie založené v hlave VI Zmluvy o Európskej únii umožňuje obetiam trestných činov požadovať od páchateľa odškodnenie v trestnom konaní;

…

(10) obete trestných činov často nie sú schopné získať odškodnenie od páchateľa, pretože páchateľ nemusí mať potrebné prostriedky na splnenie povinnosti uloženej rozsudkom o odškodnení alebo pretože nie je možné páchateľa identifikovať alebo trestne stíhať.“

5 Článok 12 nachádzajúci sa v kapitole II tejto smernice, nazvanej „Vnútroštátne systémy odškodňovania“, stanovuje:

„1. Pravidlá prístupu k odškodneniu v cezhraničných situáciách vypracované touto smernicou fungujú na základe systémov členských štátov pre odškodňovanie obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach.

2. Všetky členské štáty zabezpečia, aby ich vnútroštátne pravidlá ustanovovali existenciu systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach, ktorý zaručuje spravodlivé a primerané odškodnenie pre obete.“

6 V kapitole III uvedenej smernice, nazvanej „Vykonávacie ustanovenia“ článok 17 tejto smernice, nazvaný „Priaznivejšie ustanovenia“, uvádza:

„Táto smernica nebráni členským štátom, pokiaľ sú také ustanovenia zlučiteľné s touto smernicou:

a) zaviesť alebo zachovať priaznivejšie ustanovenia v prospech obetí trestného činu alebo akýchkoľvek iných osôb postihnutých trestným činom;

b) zaviesť alebo ponechať ustanovenia na účel odškodnenia obetí trestného činu spáchaného mimo ich územia, alebo akejkoľvek inej osoby postihnutej takým trestným činom, podľa akýchkoľvek podmienok, ktoré môže členský štát na ten účel špecifikovať.“

Smernica 2012/29/EÚ

7 Článok 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV (Ú. v. EÚ L 315, 2012, s. 57), uvádza:

„1. Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

a) ‚obeť‘ je:
   i) fyzická osoba, ktorej bola v priamom dôsledku trestného činu spôsobená ujma vrátane fyzickej, mentálnej alebo emocionálnej ujmy alebo majetkovej škody;
   ii) rodinní príslušníci osoby, ktorá v priamom dôsledku trestného činu zomrela, ktorým bola v dôsledku smrti danej osoby spôsobená ujma;

b) ‚rodinní príslušníci‘ sú manžel(-ka), osoba, ktorá žije s obeťou trvalo a stabilne v pevnom intímnom zväzku v spoločnej domácnosti, príbuzní v priamom rade, súrodenci a osoby závislé od obete;

…

2. Členské štáty môžu zaviesť postupy:

a) ktorými sa po zohľadnení okolností každého jednotlivého prípadu obmedzí počet rodinných príslušníkov, ktorí môžu uplatniť práva stanovené v tejto smernici, a

b) vo vzťahu k odseku 1 písm. a) bodu ii) na určenie toho, ktorí rodinní príslušníci majú prednosť v súvislosti s uplatnením práv stanovených v tejto smernici.“

Talianske právo

8 Článok 11 legge n. 122 – Disposizioni per l’adempimento degli obblighi derivanti dall’appartenenza dell’Italia all’Unione europea – Legge europea 2015 – 2016 (zákon č. 122 – ustanovenia na vykonanie povinností vyplývajúcich z členstva Talianska v Európskej

únii – európsky zákon 2015 – 2016) zo 7. júla 2016 (GURI č. 158 z 8. júla 2016, s. 1), zmenený článkom 6 zákona č. 167 z 20. novembra 2017 a článkom 1 ods. 593 až 596 zákona č. 145 z 30. decembra 2018 (ďalej len „zákon č. 122/2016“), stanovuje:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté priaznivejšie ustanovenia iných právnych predpisov v prospech obetí určitých trestných činov, sa priznáva právo na odškodnenie zo strany štátu v prospech obete úmyselného násilného trestného činu a, v každom prípade, trestného činu podľa článku 603a Codice penale [(Trestný zákon)], okrem trestných činov uvedených v článkoch 581 a 582, pokiaľ nenastali priťažujúce okolnosti podľa článku 583 Codice penale [(Trestný zákon)].

2. Odškodnenie za trestný čin zabitia, sexuálneho násilia alebo ťažkého ublíženia na zdraví, v súlade s článkom 583 druhý odsek Codice penale [(Trestný zákon)] sa vypláca v prospech obete alebo oprávnených osôb uvedených v odseku 2a v rozsahu určenom vyhláškou podľa odseku 3. Za iné trestné činy, než sa uvádzajú v prvej vete, sa odškodnenie poskytuje ako náhrada nákladov na liečbu a sociálnu pomoc.

2a. V prípade úmrtia obete na následky trestného činu sa odškodnenie vypláca pozostalému manželovi alebo pozostalej manželke a deťom; ak obeť nemala manžela alebo manželku ani deti, rodičom, a ak nemala rodičov, súrodencom, ktorí s obeťou v čase spáchania trestného činu žili v spoločnej domácnosti a voči ktorým mala vyživovaciu povinnosť…

2b. V prípade viacerých oprávnených osôb sa odškodnenie rozdelí podľa podielov vyplývajúcich z ustanovení druhej knihy hlavy II Codice civile [(Občiansky zákonník)].

3. Výška odškodnenia sa určí vyhláškou Ministro dell’interno [(minister vnútra, Taliansko)] a Ministro della giustizia [(minister spravodlivosti, Taliansko)], ktorý sa po dohode s Ministro dell’economia e delle finanze [(minister hospodárstva a financií, Taliansko)] vydá do šiestich mesiacov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona, v každom prípade v rámci možností [Fondo di rotazione per la solidarieta’ alle vittime dei reati di tipo mafioso, delle richieste estorsive, dell’usura e dei reati intenzionali violenti (Fond solidarity s obeťami trestných činov mafiánskeho typu, vydierania, úžery a úmyselných násilných trestných činov, Taliansko)] uvedeného v článku 14, pričom vyššia náhrada sa zaručí obetiam trestných činov sexuálneho násilia a zabitia, najmä deťom obete v prípade zabitia spáchaného manželom alebo manželkou, a to aj v prípade odlúčenia alebo rozvodu, alebo osobou, ktorá je alebo bola s obeťou v obdobnom blízkom vzťahu.“

9 Prijatý na vykonanie článku 11 ods. 3 zákona č. 122/2016, článok 1 ods. 1 písm. b) decreto ministeriale – Determinazione degli importi dell’indennizzo alle vittime dei reati intenzionali violenti (vyhláška ministerstva, ktorou sa stanovujú sumy odškodnenia pre obete úmyselných násilných trestných činov) z 22. novembra 2019 (GURI č. 18 z 23. januára 2020, s. 9, ďalej len „vykonávacia vyhláška ministerstva“), stanovuje:

„v prípade zabitia spáchaného manželom alebo manželkou, vrátane odlúčenia alebo rozvodu, alebo osobou, ktorá je alebo bola s obeťou v blízkom vzťahu, pevná suma 60 000 eur výlučne v prospech detí obete“.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

10 Rozsudkom z 18. septembra 2018 Tribunale di Padova (Všeobecný súd Padova, Taliansko) odsúdil páchateľa zabitia svojej bývalej partnerky spáchanej v Taliansku na trest odňatia slobody v trvaní 30 rokov a nariadil páchateľovi, aby v rámci občianskoprávneho konania zaplatil

predbežnú sumu odškodnenia rodinným príslušníkom obete. Tak sa priznalo 400 000 eur každému z jej dvoch detí, 120 000 eur jej otcovi, matke a sestre, ako aj 30 000 eur jej pozostalému manželovi, od ktorého bola odlúčená, ale neboli rozvedení.

11 V súlade s vnútroštátnou právnou úpravou vzhľadom na to, že páchateľ zabitia nemal nijaký majetok ani príjem a bola mu poskytnutá bezplatná právna pomoc, Taliansko vyplatilo len každému z detí samostatne odškodnenie vo výške 20 000 eur, kým v rozluke žijúcemu manželovi sa priznalo odškodnenie vo výške 16 666,66 eura.

12 Žalobcovia vo veci samej, teda rodičia, sestra a deti obete, sa domnievajú, že zákon č. 122/2016 zaviedol v rozpore so smernicou 2004/80 významné obmedzenia, pokiaľ ide o vyplácanie odškodnenia obetiam úmyselných násilných trestných činov, na základe čoho sa 1. februára 2022 obrátili na Tribunale Ordinario di Venezia (Všeobecný súd Benátky, Taliansko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

13 Žalobcovia sa domáhajú toho, aby po tom, čo bude vylúčené uplatnenie vykonávacej vyhlášky ministerstva z dôvodu jej protiprávnosti, boli sumy, ktoré sa im majú vyplatiť ako odškodnenie z dôvodu ich príbuzenského vzťahu s obeťou zabitia stanovené „spravodlivým a primeraným spôsobom“ v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, pričom sa zohľadní – pokiaľ ide o deti tohto poškodeného, po odpočítaní sumy, ktorá im už bola vyplatená – rozsah ujmy stanovený rozsudkom, ktorým bol páchateľ tohto zabitia odsúdený, a to aj vtedy, ak Fond solidarity nemá potrebné finančné prostriedky. Subsidiárne títo žalobcovia navrhujú uložiť predsedníctvu Rady ministrov zastupujúcemu Taliansko povinnosť zaplatiť rovnaké sumy ako náhradu škody spôsobenej nesprávnym vykonaním smernice 2004/80, najmä jej článku 12.

14 V prvom rade žalobcovia vo veci samej tvrdia, že obmedzenie stanovené v článku 11 ods. 2a zákona č. 122/2016, ktorý predpokladá uznanie odškodnenia pre rodičov obete iba vtedy, ak nezanechala pozostalého manžela alebo pozostalú manželku a deti, a pre súrodencov iba vtedy, ak obeť nemala osoby patriace do vyššie uvedených kategórií, porušuje povinnosť odškodnenia stanovenú v článku 12 smernice 2004/80, keďže spomedzi poškodených, ktorým sa abstraktne uznáva právo na odškodnenie, určuje tých, ktorí majú byť odškodnení v praxi, a to svojvoľným spôsobom bez odkazu na kritériá, ktoré by boli pre daný prípad spravodlivé a primerané. Okrem toho v prejednávanej veci bolo odškodnenie priznané aj pozostalému manželovi obete zabitia, od ktorého bola odlúčená od roku 2006, takmer jedenásť rokov pred svojou smrťou. Právo na náhradu škody je tak uznané napriek tomu, že zjavne došlo k oslabeniu citovej väzby do tej miery, že takmer neexistovala.

15 V druhom rade žalobcovia vo veci samej tvrdia, že suma 20 000 eur priznaná deťom obete zabitia na základe vykonávacej vyhlášky ministerstva, zodpovedajúca 5 % predbežnej sumy priznanej súdnym rozhodnutím, sa nezdá byť v súlade s tým, čo Súdny dvor stanovil v bode 69 rozsudku zo 16. júla 2020, Presidenza del Consiglio dei Ministri (C-129/19, EU:C:2020:566), podľa ktorého paušálna náhrada, ktorá sa priznáva na základe vnútroštátneho systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov, musí na to, aby sa mohla považovať za „spravodlivú a primeranú“ v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 predstavovať primeraný príspevok na náhradu spôsobenej majetkovej a nemajetkovej ujmy.

16 V treťom rade sa žalobcovia vo veci samej domnievajú, že vnútroštátna právna úprava je tiež protiprávna v rozsahu, v akom podmieňuje vyplatenie odškodnenia tým, že štát vyhradil prostriedky umožňujúce priznať odškodnenie, čo je podľa nich v rozpore s odôvodnením 10 smernice 2004/80.

17 Talianske orgány zdôrazňujú, že suma odškodnenia, vzhľadom na situáciu detí, bola stanovená v prísnom súlade s príslušnými ustanoveniami, pričom sa zohľadnili prostriedky na živobytie pozostalého manžela. Pripomínajú tiež, že Súdny dvor po tom, čo v bode 58 rozsudku zo 16. júla 2020, Presidenza del Consiglio dei Ministri (C-129/19, EU:C:2020:566), uviedol, že členské štáty majú širokú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o stanovenie výšky odškodnenia uvedeného v článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, v bodoch 65 a 69 tohto rozsudku konštatoval, že toto ustanovenie nebráni paušálnemu odškodneniu obetí, ale vyžaduje len, aby toto odškodnenie bolo „spravodlivé a primerané“, čo znamená, že predstavuje primeraný príspevok na náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorú utrpela obeť.

18 Vnútroštátny súd sa domnieva, že na účely posúdenia dôvodnosti návrhu na priznanie odškodnenia, ktorý mu bol predložený a ktorý je založený na nesprávnom prebratí smernice 2004/80, treba najprv určiť, či je vnútroštátna právna úprava, ako vyplýva z článku 11 ods. 2a, 2b a 3 zákona č. 122/2016, v súlade s právom Únie.

19 Tento súd uvádza, že táto vnútroštátna právna úprava, ktorá aj v prípade, keď sa právoplatným rozsudkom stanoví v prospech niektorých rodinných príslušníkov právo na náhradu škody a jej výška, podmieňuje vyplatenie náhrady škody rodičom obete trestného činu zabitia tým, že po obeti nezostal pozostalý manžel a deti, a vyplatenie náhrady škody súrodencom obete tým, že obeť už nemala otca a matku, pokiaľ súrodenci v čase spáchania trestného činu žili s obeťou a mala voči nim vyživovaciu povinnosť, nezohľadňuje nepeňažný aspekt utrpenia spojeného s násilnou stratou obete.

20 Okrem toho, pokiaľ ide o pozostalého manžela a deti, uvedený súd poznamenáva, že rozsah spôsobenej ujmy sa nezohľadňuje. V prejednávanej veci sa tak podľa neho neprikladá nijaký význam skutočnosti, že pozostalý manžel bol už istý čas odlúčený od obete, keďže sa predpokladá rozdelenie odškodnenia len na základe ustanovení v oblasti dedenia, s výhradou dostatočných zdrojov Fondu solidarity. V rozpore s rozsudkom zo 16. júla 2020, Presidenza del Consiglio dei Ministri (C-129/19, EU:C:2020:566), sa teda podľa neho nezohľadňuje závažnosť dôsledkov skutku pre obete. Okrem toho odškodnenie pre deti bolo podľa neho stanovené vo výške, ktorá v značnej miere zodpovedá sume priznanej pozostalému manželovi, vôbec nie je úmerná výške predbežného odškodnenia určeného v rámci trestného konania a nezohľadňuje žiadne z kritérií bežne uplatňovaných v oblasti straty rodičovskej väzby, ako je vek obete, vek pozostalého, stupeň príbuzenského vzťahu a spoločná domácnosť, s možnosťou uplatniť opravy konečnej sumy podľa konkrétnej situácie. Sumu priznanú v prejednávanej veci deťom teda podľa neho nemožno považovať za „spravodlivú a primeranú“ v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80.

21 Za týchto okolností Tribunale Ordinario di Venezia (Všeobecný súd Benátky, Taliansko) rozhodol prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Vzhľadom na ustanovenie článku 11 ods. 2a [zákona č. 122/2016], ktoré podmieňuje zaplatenie odškodnenia otcovi a matke a sestre obete zabitia tým, že obeť nemala manžela ani deti, a to napriek právoplatnému rozsudku, ktorý aj v ich prospech vyčíslil právo na náhradu škody, ktorú má zaplatiť páchateľ trestného činu:

je zaplatenie odškodnenia v prospech otca a matky a sestry obete úmyselného trestného činu, ktoré sa v prípade zabitia stanovuje v článku 11 ods. 2a [zákona č. 122/2016] a ktoré je podmienené tým, že obeť nemala deti ani manžela alebo manželku (v prípade rodičov) alebo že nemala rodičov (v prípade súrodencov), v súlade s ustanovením článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, ako aj s článkami 20 (rovnosť pred zákonom) a 21 (nediskriminácia), článkom 33 ods. 1 (ochrana rodiny) a článkom 47 (právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý

proces) Charty základných práv Európskej únie a tiež s článkom 1 protokolu č. 12 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [podpísanému v Ríme 4. novembra 1950] (zákaz diskriminácie)?

2. Vzhľadom na obmedzenie pri zaplatení odškodnenia:

možno podmienku poskytnutia odškodnenia stanovenú v článku 11 ods. 3 [zákona č. 122/2016], ktorá znie: ‚v každom prípade v medziach možností [Fondu solidarity]', pričom neexistuje predpis, ktorý by od Talianskej republiky vyžadoval vyčlenenie prostriedkov, ktoré by bolo možné konkrétne použiť na zaplatenie odškodnenia, zároveň by sa určovali na štatistickom základe a v každom prípade by boli konkrétne spôsobilé v primeranom čase odškodniť oprávnené osoby, považovať za ‚spravodlivé a primerané odškodnenie pre obete' v rámci vykonania ustanovenia článku 12 ods. 2 smernice 2004/80?"

O právomoci Súdneho dvora a prípustnosti otázok

22 Talianska vláda sa pýta na právomoc Súdneho dvora a prípustnosť prejudiciálnych otázok z dôvodu, že spor vo veci samej sa podľa nej týka situácie, ktorá nepatrí do pôsobnosti smernice 2004/80. Vnútroštátny súd totiž údajne nepreskúmal postavenie žalobcov vo veci samej ako „obetí" v zmysle smernice 2004/80. V kontexte tejto smernice by sa pritom pojem „obeť" mal podľa nej chápať tak, že označuje len osobu priamo poškodenú úmyselnou násilnou trestnou činnosťou. V dôsledku toho vnútroštátna právna úprava dotknutá vo veci samej, v rozsahu, v akom rozširuje pojem „obete" na niektorých blízkych rodinných príslušníkov obete zabitia, patrí podľa nej do výlučnej právomoci členských štátov.

23 Talianska vláda a Komisia sa okrem toho domnievajú, že druhá otázka je neprípustná. Návrh na začatie prejudiciálneho konania totiž podľa nich neobsahuje nič, čo by umožňovalo určiť, či podmienka týkajúca sa finančnej spôsobilosti Fondu solidarity, ako je stanovená vnútroštátnym právom, mala vplyv na určenie výšky náhrady škody, ktorú tento fond paušálne stanovil. Okrem toho, hoci sa vnútroštátny súd domnieva, že výška odškodnenia priznaného v prejednávanej veci deťom obete zabitia je nedostatočná, podľa nich neuviedol nijaký dôkaz na podporu tohto posúdenia, ani nepožiadal Súdny dvor, aby sa k tejto otázke vyjadril.

24 Pokiaľ ide v prvom rade o právomoc Súdneho dvora odpovedať na prejudiciálne otázky, treba pripomenúť, že v súlade s článkom 267 ZFEÚ má Súdny dvor právomoc vykladať akty prijaté inštitúciami, orgánmi, úradmi alebo agentúrami Únie.

25 Za týchto podmienok, keďže obe prejudiciálne otázky položené vnútroštátnym súdom sa týkajú výkladu smernice 2004/80, najmä jej článku 12 ods. 2, Súdny dvor má právomoc odpovedať na tieto otázky.

26 Pokiaľ ide v druhom rade o prípustnosť týchto otázok, treba pripomenúť ustálenú judikatúru, podľa ktorej pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na svoju vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť návrh predložený vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje

skutkovými ani právnymi okolnosťami potrebnými na poskytnutie užitočnej odpovede na otázky, ktoré sú mu položené (rozsudok z 11. apríla 2024, Sozialministeriumservice, C-116/23, EU:C:2024:292, bod 29 a citovaná judikatúra).

27 Pokiaľ ide o prvú otázku, stačí konštatovať, že otázka, či v prípade zabitia musí byť pojem „obete“ v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 spôsobilý zahŕňať blízkych rodinných príslušníkov osoby, ktorá zomrela v dôsledku úmyselného násilného trestného činu, sa týka podstaty položenej otázky, nie jej prípustnosti.

28 Pokiaľ ide o druhú otázku, treba pripomenúť, že vnútroštátny súd sa touto otázkou v podstate snaží zistiť, či sa má článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ktorá stanovuje, že odškodnenie, ktoré tento členský štát prizná obeti úmyselného násilného trestného činu, sa jej vypláca do výšky hornej hranice vyplývajúcej z rozpočtu vyčleneného týmto členským štátom do osobitného fondu zriadeného na tento účel.

29 Treba však konštatovať, že ani z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ani z pripomienok predložených Súdnemu dvoru nevyplýva, že by táto horná hranica mala akýkoľvek vplyv na výšku náhrad priznaných vo veci samej talianskym štátom. Okrem toho, ako vyplýva z bodu 20 tohto rozsudku, hoci vnútroštátny súd v tomto rozhodnutí uviedol, že výška náhrady priznanej v prejednávanej veci deťom zosnulej osoby nie je podľa jeho názoru dostatočná na to, aby predstavovala „spravodlivé a primerané“ odškodnenie v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, v tejto súvislosti nepoložil Súdnemu dvoru žiadnu prejudiciálnu otázku, ako to správne poznamenala Komisia. ento súd navyše neuviedol žiadny prvok vnútroštátneho práva, ktorý by umožňoval lepšie pochopiť spôsoby fungovania osobitného fondu upraveného týmto právom.

30 Za týchto okolností treba druhú otázku považovať za hypotetickú a z toho dôvodu neprípustnú.

31 V dôsledku vyššie uvedeného je potrebné odpovedať len na prvú otázku.

O prvej otázke

32 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ktorá stanovuje systém odškodňovania [obetí] úmyselných násilných trestných činov, ktorý v prípade zabitia podmieňuje nárok na odškodnenie rodičov zosnulej osoby tým, že nezanechala pozostalého manžela alebo pozostalú manželku a deti, a odškodnenie jej súrodencov tým, že nezanechala uvedených rodičov.

33 Treba pripomenúť, že podľa článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 sú všetky členské štáty povinné zabezpečiť, aby ich vnútroštátne právne normy ustanovovali existenciu systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich príslušných štátnych územiach, ktorý zaručuje spravodlivé a primerané odškodnenie pre tieto obete.

34 Ako vyplýva z rozsudku zo 16. júla 2020, Presidenza del Consiglio dei Ministri (C-129/19, EU:C:2020:566, body 41 až 45 a 52), toto ustanovenie teda ukladá každému členskému štátu povinnosť zaviesť systém odškodňovania obetí všetkých trestných činov patriacich medzi úmyselné násilné trestné činy spáchané na jeho území bez ohľadu na to, či sa tieto obete nachádzajú alebo nenachádzajú v cezhraničnej situácii, a to tak, aby si členské štáty mohli splniť svoje povinnosti týkajúce sa prístupu k odškodneniu v tejto poslednej uvedenej situácii, ako tieto povinnosti vyplývajú z tejto smernice, keďže podľa článku 12 ods. 1 tejto smernice ustanovenia

týkajúce sa prístupu k odškodneniu v cezhraničnej situácii „fungujú na základe [príslušných] systémov členských štátov pre odškodňovanie obetí úmyselných násilných trestných činov spáchaných na ich jednotlivých územiach“.

35 S cieľom odpovedať na položenú otázku treba najskôr určiť, či v prípade zabitia „obete“ úmyselných násilných trestných činov, v ktorých prospech musia členské štáty zaviesť podľa článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 vnútroštátny systém odškodňovania, zahŕňajú okrem osoby, ktorá zomrela v dôsledku tejto trestnej činnosti, aj blízkych rodinných príslušníkov tejto osoby, ako sú jej rodičia, ako aj jej súrodenci, a potom v prípade kladnej odpovede, či vnútroštátny režim „stupňovitého“ odškodnenia podľa poradia dedičského práva, akým je systém uvedený v bode 32 tohto rozsudku, možno považovať za systém zaručujúci týmto obetiam „spravodlivé a primerané“ odškodnenie v zmysle tohto ustanovenia.

36 Pokiaľ ide v prvom rade o pojem „obete“ v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, ani toto ustanovenie, ani táto smernica neobsahujú definíciu tohto pojmu a uvedené ustanovenie neobsahuje nijaký odkaz na vnútroštátne právne poriadky, pokiaľ ide o význam, ktorý sa mu má priznať, takže uvedený pojem, ktorého cieľom je určiť osoby, na ktoré sa majú vzťahovať vnútroštátne systémy odškodňovania obetí úmyselných trestných činov, sa musí považovať za autonómny pojem práva Únie, ktorý sa má na jej území vykladať jednotne v súlade s obvyklým významom predmetného pojmu v bežnom jazyku, s prihliadnutím na ciele sledované právnou úpravou, ktorej jej súčasťou, a kontext, v ktorom sa používa (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. septembra 2023, KRI, C-323/22, EU:C:2023:641, bod 46 a citovanú judikatúru).

37 Pokiaľ ide po prvé o obvyklý význam pojmu „obete“ v bežnom jazyku, treba konštatovať, že ho možno chápať tak, že sa vzťahuje tak na osoby, ktoré boli samy osobe vystavené úmyselnej násilnej trestnej činnosti ako priame obete, ako aj na blízkych rodinných príslušníkov, ak nepriamo znášajú dôsledky tejto trestnej činnosti ako nepriame obete.

38 Pokiaľ ide po druhé o cieľ sledovaný článkom 12 ods. 2 smernice 2004/80, treba pripomenúť, že cieľom tohto ustanovenia je zaručiť občanovi Únie právo na spravodlivé a primerané odškodnenie za ujmu, ktorá mu vznikla na území členského štátu, v ktorom sa nachádza, tým, že každému členskému štátu ukladá povinnosť zaviesť systém odškodňovania obetí za každý trestný čin patriaci medzi úmyselné násilné trestné činy spáchané na jeho území (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. októbra 2016, Komisia/Taliansko, C-601/14, EU:C:2016:759, bod 45).

39 Hoci členské štáty majú v zásade právomoc spresniť rozsah pojmu úmyselné násilné trestné činy vo svojom vnútroštátnom práve, táto právomoc im napriek tomu neumožňuje obmedziť pôsobnosť systému odškodňovania obetí, ktorý musia členské štáty zaviesť v súlade s touto smernicou, iba na niektoré trestné činy, na ktoré sa vzťahuje tento pojem, pretože inak by bol článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 zbavený svojho potrebného účinku (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. októbra 2016, Komisia/Taliansko, C-601/14, EU:C:2016:759, bod 46).

40 Treba pritom konštatovať, že ak by sa pojem „obete“ v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 mal vykladať tak, ako to tvrdí talianska vláda, že do pôsobnosti *ratione personae* tohto ustanovenia zahŕňa výlučne priame obete úmyselných násilných trestných činov, trestné činy patriace do tejto trestnej činnosti, ktoré viedli k úmrtiu osoby, ktorá jej bola vystavená, by nepatrili do pôsobnosti *ratione materiae* uvedeného ustanovenia, čo by bolo v rozpore s jeho cieľom.

41 Podľa výkladu článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, ktorý zastáva talianska vláda, totiž v prípade zabitia dotknutý členský štát nie je povinný vyplatiť žiadnu náhradu z vnútroštátneho systému odškodnenia, ktorý mu toto ustanovenie ukladá zaviesť, pretože v takom prípade vzhľadom na to, že jediná „obeť“ úmyselného násilného trestného činu zomrela, už žiadna iná osoba, ako je najmä pozostalý manžel alebo pozostalá manželka, by v zásade nemali byť odškodnení v rovnakom postavení.

42 Takýto výklad by viedol k tomu, že článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 by bol zbavený podstaty svojho potrebného účinku, keďže by členským štátom ukladal povinnosť zaviesť vnútroštátny systém odškodňovania [obetí] úmyselných násilných trestných činov len vtedy, ak osoba, ktorá bola vystavená tomuto trestnému činu, prežila svoje zranenia, ale nie vtedy, ak by im táto osoba podľahla.

43 V tejto súvislosti je vhodné okrem iného uviesť, že návrh smernice Rady o odškodňovaní obetí trestných činov [*neoficiálny preklad*] [COM(2002) 562 v konečnom znení] (Ú. v. EÚ C 45 E, 2003, s. 69), ktorého cieľom bolo nielen uľahčiť prístup k odškodneniu v situáciách, keď bol trestný čin spáchaný v inom členskom štáte, ako je ten, v ktorom má obeť bydlisko, ale tiež stanoviť minimálne normy v oblasti odškodňovania obetí trestných činov, výslovne uvádzal v článku 2 ods. 1 písm. b) nachádzajúcom sa v časti smernice, ktorá upravovala tieto minimálne normy, povinnosť členských štátov odškodniť „blízkych rodičov“, ako aj „nezaopatrené osoby“ obetí, ktoré podľahli svojim zraneniam.

44 Hoci je pravda, že v smernici 2004/80 sa takéto spresnenie nenachádza, z prípravných prác tejto smernice, najmä z kompromisného návrhu predloženého predsedníctvom Rady 26. marca 2004 (dokument 7752/04), vyplýva, že je to spôsobené jedine skutočnosťou, že normotvorca Únie neprijal návrh týkajúci sa tohto druhého cieľa, ktorý spočíva v stanovení minimálnych noriem v oblasti odškodňovania obetí trestných činov. Táto okolnosť teda vôbec neznamená, že by normotvorca Únie chcel úplne vylúčiť z pôsobnosti *ratione personae* tejto smernice blízkych rodinných príslušníkov osoby, ktorá zomrela v dôsledku úmyselného násilného trestného činu, a z tohto dôvodu zbaviť akejkoľvek ochrany osoby, ktoré boli takýmto činom predsa len poškodené.

45 Tento výklad je po tretie podporený kontextom, do ktorého patrí článok 12 ods. 2 smernice 2004/80.

46 Treba totiž uviesť, že smernica 2012/29, ktorá sa týka najmä ochrany obetí trestných činov, definuje pojem „obete“ vo svojom článku 2 ods. 1 písm. a) tak, že okrem osôb, ktorým bola v priamom dôsledku trestného činu spôsobená ujma, zahŕňa aj rodinných príslušníkov osoby, ktorá v priamom dôsledku trestného činu zomrela, a ktorým bola v dôsledku smrti tejto osoby spôsobená ujma, pričom pojem „rodinní príslušníci“ sa v súlade s odsekom 1 písm. b) tohto článku 2 vzťahuje na manžela alebo manželku, osobu, ktorá žije s obeťou trvalo a stabilne v pevnom intímnom zväzku v spoločnej domácnosti, na predkov v priamom rade, súrodencov osoby, voči ktorým má obeť vyživovaciu povinnosť.

47 Podľa prípravných prác týkajúcich sa smernice 2012/29, ako vyplývajú z dôvodovej správy k návrhu [smernice] Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov [COM/2011/0275 v konečnom znení, s. 7], je táto definícia pojmu „obete“ odôvodnená tým, že aj rodinní príslušníci znášajú ujmu v dôsledku spáchaného trestného činu a v prípade úmrtia obete sa často považujú za jej zástupcov.

48 Treba pritom uviesť, že definícia pojmu „obete“ uvedená v článku 2 ods. 1 písm. a) smernice 2012/29 objasňuje obsah tohto pojmu, ako je uvedený v článku 12 ods. 2 smernice 2004/80. Ako totiž Komisia zdôraznila na strane 3 dôvodovej správy citovanej v predchádzajúcom bode, smernica 2012/29 mala definovať „horizontálny rámec na riešenie potrieb všetkých obetí trestných činov“. Keďže smernice 2004/80 a 2012/29 sa týkajú ochrany obetí trestných činov, majú tak, ako vyplýva z odôvodnenia 5 smernice 2004/80, pôsobnosť, ktorá sa prekrýva.

49 Na pojednávaní však talianska vláda tvrdila, že toto odôvodnenie 5 neodkazuje na smernicu 2012/29, ktorá bola prijatá neskôr ako smernica 2004/80, ale na rámcové rozhodnutie 2001/220, ktoré, hoci bolo nahradené smernicou 2012/29, bolo aktom účinným v čase prijatia smernice 2004/80. Článok 1 písm. a) tohto rámcového rozhodnutia podľa nej definoval pojem „obeť“ tak, že sa vzťahuje len na priame obete trestného činu. Keďže smernica 2012/29 bola prijatá na základe článku 82 ods. 2 ZFEÚ riadnym legislatívnym postupom kvalifikovanou väčšinou, podľa nej nemôže mať za následok zmenu smernice 2004/80, ktorá bola prijatá na základe článku 352 ZFEÚ podľa pravidla jednomyseľnosti. Odkaz v odôvodnení 5 smernice 2004/80 na rámcové rozhodnutie 2001/220 by sa preto mal považovať za vylučujúci zohľadnenie neskoršieho legislatívneho vývoja, ktorý sa ho dotýkal.

50 Na jednej strane však treba poznamenať, že táto argumentácia vychádza z nesprávneho predpokladu, že definícia pojmu „obeť“ uvedená v článku 1 písm. a) rámcového rozhodnutia 2001/220 už nevyhnutne vylučovala nepriame obete trestného činu. Hoci je pravda, že toto ustanovenie na to, aby sa určitá osoba považovala za „obeť“ trestného činu, vyžadovalo, aby bola ujma, ktorú táto osoba utrpela, spôsobená priamo takýmto trestným činom, vôbec nevyžadovalo, aby bol tento trestný čin spáchaný priamo voči uvedenej osobe.

51 Na druhej strane, ako uviedol generálny advokát v bode 40 svojich návrhov, uvedená argumentácia je v rozsahu, v akom je založená na právnom základe smernice 2012/29, irelevantná, keďže, ako bolo uvedené v bode 48 tohto rozsudku, cieľom tejto smernice je stanoviť všeobecný rámec práva Únie uplatniteľný na obete trestných činov.

52 V tomto rozsahu treba definíciu pojmu „obeť“ uvedenú v článku 2 ods. 1 písm. a) smernice 2012/29 chápať tak, že jej jediným cieľom je objasniť obsah definície uvedenej v článku 1 písm. a) rámcového rozhodnutia 2001/220, na ktoré odkazuje smernica 2004/80. Táto definícia teda nemení obsah pojmu „obeť“, ako je uvedený v článku 12 ods. 2 tejto smernice.

53 Výklad, ktorý vyplýva z bodov 38 až 48 tohto rozsudku, nemôže byť na rozdiel od toho, čo tvrdí talianska vláda, spochybnený ani článkom 17 smernice 2004/80, podľa ktorého členské štáty môžu zaviesť alebo zachovať priaznivejšie ustanovenia nielen v prospech „obetí“ trestných činov, ale aj v prospech „akýchkoľvek iných osôb postihnutých“ týmito trestnými činmi. Túto poslednú kategóriu totiž nemožno chápať tak, že sa nevyhnutne prekrýva s blízkymi rodinnými príslušníkmi osoby, ktorá zomrela v dôsledku úmyselného násilného trestného činu, pretože práve títo rodinní príslušníci môžu mať sami postavenie „obetí“, na ktorých sa táto smernica vzťahuje.

54 Článok 17 smernice 2004/80, ktorý je súčasťou kapitoly III tejto smernice týkajúcej sa vykonávacích ustanovení, teda umožňuje členským štátom, aby pri uplatňovaní svojich vnútroštátnych systémov odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov rozšírili kategóriu oprávnených osôb z tohto systému na iné osoby ako „obete“ v zmysle článku 12 ods. 2 tejto smernice.

55 Treba preto konštatovať, že pojem „obete“ v zmysle tohto ustanovenia, v ktorých prospech musia členské štáty na základe uvedeného ustanovenia zaviesť vnútroštátny systém odškodňovania, sa musí chápať tak, že môže zahŕňať nepriame obete úmyselného násilného trestného činu, akými sú blízki rodinní príslušníci osoby, ktorá zomrela v dôsledku tejto trestnej činnosti, ak nepriamo znášajú dôsledky tejto trestnej činnosti.

56 Za týchto podmienok treba v druhom rade preskúmať, či vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá v prípade zabitia podmieňuje nárok na odškodnenie rodičov osoby, ktorá zomrela v dôsledku úmyselného násilného trestného činu, tým, že nezanechala pozostalého manžela alebo pozostalú manželku ani deti, a odškodnenie súrodencov tým, že nezanechala uvedených rodičov, možno považovať za právnu úpravu zaručujúcu týmto obetiam „spravodlivé a primerané“ odškodnenie v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80.

57 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že na jednej strane vzhľadom na mieru voľnej úvahy, ktorú toto ustanovenie priznáva členským štátom, pokiaľ ide tak o „spravodlivú a primeranú“ povahu výšky odškodnenia obetí úmyselných násilných trestných činov, ako aj o spôsoby určenia takéhoto odškodnenia, a na druhej strane vzhľadom na potrebu zabezpečiť finančnú životaschopnosť vnútroštátnych systémov odškodňovania, odškodnenie uvedené v tomto ustanovení nemusí nevyhnutne zodpovedať náhrade škody, ktorá by mohla byť priznaná obeti tohto trestného činu patriaceho medzi úmyselné násilné trestné činy voči páchateľovi tohto trestného činu. V dôsledku toho toto odškodnenie nemusí nevyhnutne zaručovať úplnú náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorú táto obeť utrpela (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2020, Presidenza del Consiglio dei Ministri, C-129/19, EU:C:2020:566, body 58 až 60).

58 V tejto súvislosti prináleží napokon vnútroštátnemu súdu, aby vzhľadom na vnútroštátne ustanovenia, prostredníctvom ktorých bol zavedený dotknutý systém odškodňovania, zabezpečil, že suma priznaná obeti úmyselných násilných trestných činov podľa tohto systému predstavuje „spravodlivé a primerané odškodnenie“ v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 (rozsudok zo 16. júla 2020, Presidenza del Consiglio dei Ministri, C-129/19, EU:C:2020:566, bod 61).

59 Členský štát by však išiel nad rámec miery voľnej úvahy priznanej uvedeným ustanovením, ak by jeho vnútroštátne ustanovenia stanovovali odškodnenie obetí úmyselných násilných trestných činov, ktoré je čisto symbolické alebo zjavne nedostatočné vzhľadom na závažnosť následkov, ktoré má spáchaný trestný čin vo vzťahu k týmto obetiam (rozsudok zo 16. júla 2020, Presidenza del Consiglio dei Ministri, C-129/19, EU:C:2020:566, bod 63).

60 Keďže odškodnenie priznané takýmto obetiam predstavuje príspevok k náhrade majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli, takýto príspevok možno považovať za „spravodlivý a primeraný“ len vtedy, ak primerane kompenzuje utrpenie, ktorému boli vystavené (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2020, Presidenza del Consiglio dei Ministri, C-129/19, EU:C:2020:566, bod 64).

61 V dôsledku toho, hoci tento príspevok môže vyplývať z vnútroštátneho systému stanovujúceho paušálne odškodnenie obetí úmyselných násilných trestných činov, ktoré sa môže líšiť v závislosti od povahy spôsobeného násilia, sadzobník náhrad musí byť napriek tomu dostatočne podrobný, aby sa zabránilo tomu, že paušálne odškodnenie stanovené pre určitý druh násilia sa vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu ukáže ako zjavne nedostatočné (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2020, Presidenza del Consiglio dei Ministri, C-129/19, EU:C:2020:566, body 65 a 66).

62 Na to, aby sa paušálne odškodnenie priznané na základe vnútroštátneho systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov považovalo za „spravodlivé a primerané“ v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80, musí byť stanovené s prihliadnutím na závažnosť následkov spáchaného trestného činu pre obete, a teda musí predstavovať primeraný príspevok k náhrade spôsobenej majetkovej a nemajetkovej ujmy (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2020, Presidenza del Consiglio dei Ministri, C-129/19, EU:C:2020:566, bod 69).

63 Vzhľadom na tieto úvahy treba konštatovať, že členské štáty môžu pri výkone voľnej úvahy, ktorou disponujú, rozhodnúť, podobne ako Talianska republika v prejednávanej veci, o zavedení vnútroštátneho systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov, ktorý obmedzuje uplatnenie tohto systému na blízkych rodinných príslušníkov zosnulej osoby, pričom okrem toho uprednostnia niektorých z týchto rodinných príslušníkov, ako sú pozostalý manžel alebo pozostalá manželka a deti, pred inými rodinnými príslušníkmi, ako sú rodičia alebo súrodenci.

64 Takýto „stupňovitý“ prístup navyše zodpovedá prístupu výslovne uvedenému v článku 2 ods. 2 smernice 2012/29, ktorý umožňuje členským štátom zaviesť postupy, ktorých cieľom je obmedziť počet rodinných príslušníkov spôsobilých požívať práva stanovené v tejto smernici, a to s prihliadnutím na osobitosti každého prípadu.

65 Vnútroštátny systém odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov však nemôže na základe logiky dedičskej postupnosti automaticky vylúčiť niektorých rodinných príslušníkov z nároku na akékoľvek odškodnenie jedine z dôvodu prítomnosti iných rodinných príslušníkov bez toho, aby bolo možné zohľadniť iné okolnosti než poradie tejto postupnosti, akými sú najmä materiálne následky vyplývajúce pre týchto rodinných príslušníkov zo smrti dotknutej osoby zabitím, alebo zo skutočnosti, že zosnulá osoba mala vyživovaciu povinnosť voči uvedeným rodinným príslušníkom alebo s ňou žili v spoločnej domácnosti. Takýto vnútroštátny systém odškodnenia totiž v rozpore s požiadavkami pripomenutými v bodoch 60 a 62 tohto rozsudku nezohľadňuje utrpenie a závažnosť následkov trestného činu pre týchto rodinných príslušníkov, a teda neprispieva primeraným spôsobom k náhrade ich majetkovej a nemajetkovej ujmy.

66 Skutočnosť, že niektorí rodinní príslušníci sú v zásade zbavení akéhokoľvek odškodnenia, sa musí považovať za nezlučiteľnú s takýmito požiadavkami, pokiaľ tak ako vo veci samej trestný súd priznal týmto rodinným príslušníkom náhradu škody, ktorá navyše nie je zanedbateľná, za ujmu spôsobenú smrťou osoby, na ktorej bol spáchaný úmyselný násilný trestný čin, ale páchateľ tohto trestného činu nie je z dôvodu svojej platobnej neschopnosti schopný sám zaplatiť túto náhradu škody.

67 Z uvedeného vyplýva, ako uviedol generálny advokát v bode 47 svojich návrhov, že taký vnútroštátny systém odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov, ako je ten, o ktorý ide vo veci samej, v ktorom sú obete vylúčené bez akéhokoľvek zohľadnenia rozsahu ich ujmy, z dôvodu vopred určeného poradia prednosti medzi jednotlivými obeťami, ktoré majú byť odškodnené, a ktorý je založený len na povahe rodinných vzťahov, ktoré sú založené na obyčajných domnienkach týkajúcich sa existencie alebo rozsahu ujmy, nemôže viesť k „spravodlivému a primeranému odškodneniu“ v zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80.

68 V dôsledku toho treba na prvú položenú otázku odpovedať tak, že článok 12 ods. 2 smernice 2004/80 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ktorá stanovuje systém odškodňovania [obetí] úmyselných násilných trestných činov, ktorý v prípade zabitia

podmieňuje nárok na odškodnenie rodičov zosnulej osoby tým, že nezanechala pozostalého manžela alebo pozostalú manželku a deti, a odškodnenie jej súrodencov tým, že nezanechala uvedených rodičov.

O trovách

69 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Článok 12 ods. 2 smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o odškodňovaní obetí trestných činov

sa má vykladať v tom zmysle, že:

bráni právnej úprave členského štátu, ktorá stanovuje systém odškodňovania [obetí] úmyselných násilných trestných činov, ktorý v prípade zabitia podmieňuje nárok na odškodnenie rodičov zosnulej osoby tým, že nezanechala pozostalého manžela alebo pozostalú manželku a deti, a odškodnenie jej súrodencov tým, že nezanechala uvedených rodičov.

Podpisy